

зі шрифтом Брайля. В Україні підготовкою медсестер-масажистів з вадами зору займаються всього два навчальних заклади – ВНКЗ ЛОР «Львівський інститут медсестринства та лабораторної медицини імені Андрея Крупинського» та медичне училище в Генічеську. Єдиним доступним методом подання інформації стало начитування лекцій на диктофони. Однак, цей метод має свої недоліки. Пошук виходу з цієї ситуації привів нас до співпраці з Ресурсним центром Національного Університету «Львівська Політехніка», де був здійснений студійний запис предметів, передбачених програмою. На даний час 23 з 36 предметів доступні для використання. «Візуалізація» понять для студентів з вадами зору можлива шляхом тактильного обстеження предмета. Планшети, муляжі, манекени замінюють таким учням таблиці, малюнки, мультимедійні презентації. Тактильні відчуття здатні розвиватися і загострюватися – це стає другим ключовим моментом навчання даної групи осіб [1]. Допомогає також промацування найбільш опуклих утворень кісток, напружених м'язів, пальпація рельєфних внутрішніх органів, демонстрація роботи суглобів. Для закріплення матеріалу використовуються тести з різним рівнем складності. Тести дають змогу відтворювати та контролювати конкретні знання з матеріалу [2].

Висновки: Підготовка медсестер з масажу з вадами зору потребує альтернативних методів подачі матеріалу. Використання аудіолекцій, «візуалізація» матеріалу шляхом тактильного обстеження, створення базових знань на основі основних відомостей з анатомії, використання тестів на закріплення матеріалу сприяють ефективному засвоєнню матеріалу.

Література

1. Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli realizujących podstawę programową w zakresie szkoły podstawowej I gimnazjum z uczniami niewidomymi I słabo widzącymi. Praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Jakubowskiego. Ministerstwo Edukacji Narodowej. Warszawa 2001.

2. Мищишин І., Мищишин О. Проблема налагодження педагогічної взаємодії з неповносправними студентами. // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2009. Вип. 25. Частина 2. С.232-239.

3. Кольченко К. О., Нікуліна Г.Ф. Система супроводу навчання студентів з інвалідністю у вищому навчальному закладі // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: тези доповідей. Четверта міжнародна науковопрактична конференція. Київ: Університет «Україна», 2003. С.119121.

УДК 378.147:[378.096:616-089]-057.875-054.6 (=111)

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА ХІРУРГІЧНИХ КАФЕДРАХ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

О. С. Никоненко, А. О. Никоненко, Є. І. Гайдаржі, М. Г. Головка, О. О. Подлужний, Д. О. Іващук

Запорізький державний медичний університет

INDEPENDENT WORK ORGANIZATION AT SURGICAL DEPARTMENT IN PREPARING PROCESS OF STUDENTS LEARNED IN ENGLISH

O. S. Nykonenko, A. O. Nykonenko, Ye. I. Haidarzhi, M. H. Holovko, O. O. Podluzhnyi, D. O. Ivashchuk

Zaporizhzhya State Medical University

Запропоновано пріоритетні форми самостійної роботи студентів, які навчаються англійською мовою, на хірургічних кафедрах, визначено головну мотивацію цих студентів до її виконання, запропоновано рекомендації до професорсько-викладацького складу ВНЗ щодо створення умов для виконання самостійної роботи та засобів її контролю.

An independent work priority forms of students learned in English at surgical department are proposed, the main students motivation to perform it are defined, the recommendations for the teaching staff to create the conditions for the independent work performance of students and the means of its control are proposed.

Вступ. Одним з важливих завдань вищих медичних навчальних закладів України на сьогоднішній день є підготовка іноземних студентів, які навчаються англійською мовою [1]. Як правило, це студенти, які планують свою подальшу професійну діяльність в лікувальних установах за кордоном. У зв'язку з цим, при їх підготовці необхідно враховувати досвід і особливості навчання в зарубіжних країнах [2]. Особливо важливо орієнтуватися на країни з передовим рівнем медичного обслуговування, медичної

науки та освіти [3]. Провідну роль у підготовці студентів-медиків в цих країнах займає самостійна робота, що дозволяє студенту проявити самостійність, максимально корисно організувати свій час, а викладачеві більше часу приділити виконанню науково-дослідної або лікувальної роботи [4]. При цьому в вітчизняних медичних ВНЗ самостійна робота в процесі навчання студентів, що навчаються англійською мовою, залишається без достатньої уваги, що, на наш погляд, потребує корінного реформування шляхом підвищення її ролі в загальному процесі підготовки високопрофесійних фахівців [5].

Мета роботи: визначити форму і місце самостійної роботи в педагогічному процесі студентів, які навчаються англійською мовою, і сформулювати її основні пріоритети.

Основна частина. З огляду на постійне збільшення обсягів робочої програми, необхідних для засвоєння студентами-медиками, все більша частина, на наш погляд, повинна відводитися для самостійної роботи, аби, з одного боку, уникнути зменшення робочого часу для науково-дослідницької, лікувальної та практичної діяльності викладача, з іншого боку, дозволити шляхом виконання самостійної роботи студенту в більшій мірі проявити себе, краще організувати свій час, проявити свої творчі здібності, що вкрай необхідно в професії лікаря.

Але, правильне визначення місця і форми цієї роботи обов'язково повинно покладатися на викладача ВНЗ. На наш погляд, при підготовці студентів, що бажають навчатися англійською мовою за західним зразком, час для аудиторної роботи з викладачем безумовно має скоротитися, а лівова частка повинна відводитися для самостійної роботи. Основна роль викладача ВНЗ повинна зводитися до консультативно-контролюючої й не вимагати постійної аудиторної роботи зі студентами.

Які ж форми самостійної роботи можуть бути застосованими на хірургічних кафедрах в процесі підготовки студентів, які навчаються англійською мовою? Безумовно, особливе місце повинно займати самостійне отримання потрібної інформації з навчально-методичних матеріалів при підготовці до здачі модуля (заліку, іспиту) з виділенням необхідних для засвоєння питань і обговоренням найбільш складних з них на практичних заняттях з викладачем у визначені консультативні дні. В якості джерел для підготовки пріоритетними формами можуть бути різні інтернет-ресурси, бібліотека (посібники, підручники), відвідування лекцій (лекційний матеріал), методичні рекомендації та матеріали, підготовлені професорсько-викладацьким колективом кафедри (ВНЗ). Особливо важливим, на наш погляд, є створення сайтів або інтернет-порталів кафедр університетів, на яких студенти могли б самостійно знаходити і отримувати всю інформацію з метою освоєння рекомендованого матеріалу. Не менш важливою має бути необхідність підготовки і розробки методичних рекомендацій, в яких студенти могли б знайти усі відповіді на питання, необхідні для засвоєння згідно з програмою, і всі посилання і вказівки на джерела отримання інформації (інтернет-сайт, підручники, лекційний матеріал, база тестових завдань, але обов'язково без зазначення вірних відповідей). Підготовка методичних вказівок до кожної теми програми, що містять найбільш необхідну для освоєння інформацію, є важливою і невід'ємною частиною роботи кожного професорсько-викладацького колективу. Розроблення бази тестів на основі отриманого матеріалу повинно служити ключовим засобом контролю знань, отриманих при самостійній роботі.

Наступним видом самостійної роботи безумовно вважаємо реферативну. Підготовка рефератів (або мінідокладов) по заданій темі може стати хорошим стимулом до запам'ятовування нового матеріалу, а короткі виступи мають стати важливим фактором для вивчення не тільки для доповідача, а й для колег-студентів, які слухають доповідь.

Курція хворих спільно з викладачем, участь в ранкових хірургічних конференціях, відвідування операційних повинно бути невід'ємною частиною педагогічного процесу і ні в якому разі неможна ігнорувати таку можливість навчання студентів-медиків. В якійсь мірі цю форму самостійної роботи може замінити навчання на муляжах, тренажерах і т.д., однак вона менш ефективна та поступається живому спілкуванню з пацієнтом в палаті або з хірургом в операційній.

У будь-якому випадку студенту-медику повинна бути надана можливість самостійного вибору найбільш привабливої та ефективної, на його погляд, форми роботи, але визначення та вибір форм контролю її виконання повинні покладатися виключно на професорсько-викладацький колектив. Засоби контролю повинні бути строгими, вимогливими і досить складними, що дозволить в

повній мірі і на високому рівні визначити рівень отриманих знань. На наш погляд, достатньо вагомою формою контролю мають стати якісно розроблені тестові завдання, а рівень прохідного балу має бути не нижче 65-70%. Тільки такий варіант контролю може служити серйозним стимулом до навчання і підготовки до іспиту і є подібним до форм контролю, які використовуються в провідних європейських країнах.

Таким чином, самостійна робота студентів, що навчаються англійською мовою, повинна розглядатися не як додаток до основної, а навпаки, як основна, а практичні аудиторні заняття нести форму консультативних та мати дійсно практично-орієнтований напрямок. Контроль ефективності самостійної роботи студентів повинен перевірятися за кількістю правильних відповідей на заліковому або модульному тестуванні, а бажання студентів до навчання має стимулюватися необхідністю успішно здати важкий іспит (залік, модульний контроль) і отримати щонайменше мінімальний прохідний бал на підсумковому тестуванні.

Така форма організації самостійної роботи дозволить підвищити якість і ефективність навчання студентів, які навчаються англійською мовою, та підвищити їх конкурентно-спроможність і, в свою чергу, конкурентну здатність вітчизняних ВНЗ на ринку медичної освіти.

Висновки:

1) Однією з основних форм підготовки студентів, які навчаються англійською мовою, повинна бути самостійна робота.

2) Визначення форм самостійної роботи і створення умов для її виконання і контролю має бути пріоритетним завданням професорсько-викладацького колективу кафедри.

3) Підготовка викладачами необхідних матеріалів для самостійної роботи на англійській мові (інтернет-сайтів, методичних рекомендацій, підручників, лекційних матеріалів, тестових завдань) можлива тільки при високому рівні (не нижче B_2) знання англійської мови.

4) Обов'язковою частиною самостійної роботи студентів повинна залишитися практична робота (курація хворих, відвідування операційних, поліклінічних та діагностичних кабінетів).

5) Достатній рівень складності та високий прохідний бал тестових екзаменаційних (модульних, залікових) завдань повинен стати головною мотивацією студентів до якісного виконання самостійної роботи.

Література

1. Features of teaching of surgical disciplines to English-speaking students / [I.A. Krivoruchko, A. A. Tonkoglas, S. N. Teslenko et al.] // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти». – Тернопіль, 2016. – Том 1. – С. 333-334.

2. Закардонєць О.О., Забезпечення якості медичної освіти в контексті європейського досвіду / Закардонєць О.О., Качан К.Є., Савичук О.В. // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти». – Тернопіль, 2016. – Том 1. – С. 101-103.

3. Тимошенко З. І. Соціально-політичні аспекти та перспективи участі України в Болонському процесі / З. І. Тимошенко // Україна – суб'єкт європейського освітнього простору. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2013. – С. 5-19.

4. Трегубова Е.С. Самостоятельная работа студентов медицинского вуза: современные подходы к организации и контролю: учебное пособие / Е.С. Трегубова, О.Б. Даутова, Н.А. Петрова. – СПб: СПбГМА, 2008. – 80 с.

5. Науково-методичне спрямування організації та контр-

ольо самостійної роботи студентів у НМУ імені О. О. Богомольця / [К.М. Амосова, О.В. Стеченко, І.В. Васильєва, К.С. та ін.] // Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти». – Тернопіль, 2016. – Том 1. – С. 46-48.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ 6 КУРСУ У СТРУКТУРІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ 3 ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ

О. С. Никоненко, А. О. Никоненко, М. Г. Головка, В. А. Грушка, А. М. Матерухін, Є. І. Гайдаржі, Г. І. Охріменко, О. О. Подлужний

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Самостійна робота є основою самонавчання студента. До самостійної роботи відносять роботу, яку студент виконує без безпосередньої участі викладача, але за його завданням і в спеціально виділений час. Це різноманітні види індивідуальної та групової пізнавальної діяльності студентів, що здійснюється ними на аудиторних заняттях та у поза навчальний час. В 2016-2017 учбовому році до робочої програми з госпітальної хірургії внесені суттєві зміни щодо самостійної роботи студентів, які полягають в значному збільшенні її часу (60 аудиторних та 115 позааудиторних годин) [1]. Виникає питання – чим зайняти студентів у ці щоденні 3 години, виділені для самостійної роботи, протягом 20 практичних занять?

Мета дослідження: на основі поглибленого аналізу навчальних ресурсів великої хірургічної клініки розробити практичні рекомендації щодо раціонального використання вільного часу студентів.

Основна частина. До навчальних ресурсів кафедри госпітальної хірургії, яка знаходиться на базі Запорізької обласної клінічної лікарні, необхідно віднести щоденну роботу студентів (курація хворих) у відділеннях лікарні (загальнохірургічному, судинному, кардіохірургічному, трансплантації та ендокринній хірургії), участь у ранкових клінічних конференціях з доповіддю передопераційних епікризів, участь у щотижневих обходах професорів та доцентів, кураторів відділень, підготовка та проведення презентацій оперативних втручань, виконаних за тиждень у клініці, участь у чергуваннях, оперативних втручаннях за бажанням студентів. Враховуючи такий великий обсяг основної роботи студентів на практичних заняттях з хірургії, вважаємо, що організація самостійної роботи студентів не є таким вже дуже складним завданням. Під час самостійної роботи студенти повинні, на наш погляд, готувати доповіді про хворих, що готуються до планових оперативних втручань, займатися написанням рефератів за темами практичних занять. Деякі студенти займаються науковою роботою на кафедрі, тому у цей практично вільний час вони можуть працювати в архіві лікарні, аналізуючи історії хвороби, приймати участь у оперативних втручаннях, які стосуються тематики наукових досліджень. Щомісячно проводяться засідання обласної асоціації хірургів, куди запрошують і студентів 6 курсу. Тут студенти отримують корисну інформацію щодо діагностики та лікування різноманітних хірургічних захворювань, слухають звіти голо-

вних фахівців в області загальної, судинної, торакальної хірургії, кардіохірургії та трансплантації.

Що стосується позааудиторної самостійної роботи студентів, то тут вплив викладачів, на жаль, дуже обмежений. Відомо, що відвідування бібліотек студентами для підготовки до практичних занять, іспитів значно знизилася у зв'язку зі значним розвитком комп'ютерних технологій, мережі Інтернету. Студенти в основному використовують навчальні посібники, методичні рекомендації в електронному варіанті, які знаходять на сайтах відповідних кафедр університету. Викладачі можуть проконтролювати підготовку до занять під час відвідування гуртожитків, у яких мешкають наші студенти. Враховуючи 2 обов'язкових відвідування за місяць, це вже має деякий вплив. Не повинно бути якогось жорсткого контролю, а краще спілкування має характер доброзичливої бесіди, можливо, відповіді на запитання, які виникли у студента під час вивчення теми. Великі перспективи у позааудиторній підготовці студентів матиме створення зали, а це вже реально, із фантомами для практичної підготовки студентів.

Таким чином, різноманітність та якість пізнавальної діяльності студентів під час самостійної роботи визначаються тим набором навчальних ресурсів, яким володіє кафедра для проведення практичних занять. Щоб зацікавити студентів, треба викладачам проводити спільні клінічні розбори хворих, які заплановані для оперативного втручання, із детальним аналізом фізикальних та інструментальних методів дослідження, контролювати написання рефератів за темами практичних занять, спільно зі студентами розбирати тестові завдання, періодично відвідувати гуртожиток.

Висновки.

1. Різноманітність та якість пізнавальної діяльності студентів під час самостійної роботи визначається тим набором навчальних ресурсів, яким володіє кафедра для проведення практичних занять.

2. Зацікавленість студентів в ефективній самостійній роботі залежить, в першу чергу, від викладача та його вміння планувати раціональне використання студентом свого вільного часу.

Література

1. Никоненко А.О., Грушка В.А., Охріменко Г.І. Робоча програма з навчальної дисципліни «Хірургія» // ЗДМУ. – 2016. – 14 с.